

Üretmekten kastettiğim, okumakla ilgisi bağlamında yazmaktır. Yazmak ise sayfa doldurmak değil, okunabilecek şeyler üretebilmektir. Okur, yazar ile aynı görüşte olmayabilir ama okunmaya değer bulduğu için okur.

Benzer durum müzik ve resimde de vardır.

Kişi vardır bir müzik yapıtının nasıl yorumlanacağını bilir. Çok sayıda konsere gitmiştir. Müzik dünyası tarihi hakkında geniş bilgiye sahiptir ama bütün bunlar onun besteci olabileceği anlamına gelmez. Bu özelliklere sahip insanların büyük bölümü müzik üretimine girmezler.

Müzik deyince bunu sadece klasik müzik olarak anlamayın, müziğin her çeşididir.

Benzer durum resim için de geçerlidir. Kişi bir resmin nasıl yorumlanacağını bilir, çok sayıda sergi gezmiştir. Tanınmış ressamın hayatını bilir ama bütün bunlar onu zorunlu olarak ressam olmasını gerektirmez. Hele de iyi bir ressam olmasını hiç gerektirmez.

Yazmak denilince de bunu edebiyatla sınırlı görmemek gerekir. Edebiyat dışında da çok sayıda yazı alanı vardır ve burada önemli olan yazının içerik olarak okunmaya değer olmasıdır.

Hangi alanda olursa olsun bilgi olmadan üretim olmaz. Ülkemizde bunu yapanlar az değil... Hayatında yirmi kitap bile okumamıştır, eğitim dersin düşük düzeydedir ama "üretir". Bu tipleri dikkate almamak gerekir. Ürettikleri yanlış bile değildir.

İnsanımızın okumakla arası iyi değildir ama son dönemde okur sayısı artıyor denilebilir. Burada iki çeşit okuru ayırt etmek gerekir: ilki, google okurudur. Bilmediği konuyu oraya yazıp sorar, cevabı okur ve yeterince öğrendiğini sanır. Bir oranda öğrenir ama bu bilgi kitap bilgisinin yerini

tutmaz. Ek olarak, internette bulduğunuz bilginin ne oranda doğru olduğu da şüphelidir. Bu nedenle birkaç kaynaktan araştırmanız gerekebilir.

Kitap okurları da artıyor. Müthiş bir çeviri faaliyeti var. Türkçe çeviri yönünden eskiden bu derecede gelişmiş değildi. Özellikle edebiyat konusunda çok sayıda yapıt Türkçeye çevrilmiş durumda. Başka alanlarda da çeviriler var.

Çevirilerin yayınevleri tarafından bloke edildiği bir alan da var: sosyalist ülkeler tarihi. Bu tarihteki kahramanlıklar çevrilir, bilinen isimlerin yapıtları çevrilir ama daha sonra bu ülkelerde ne olmuştur, 1960'lı yıllardaki tartışmalar nelerdir, burjuvazi komünist partilerinden nasıl çıkmıştır; bu konularda değişik dillerdeki çok sayıda yapıt çevrilmez.

Eski sosyalist yeni kapitalist ülkelerde milliyetçilik ve ırkçılığın yoğun olarak ortaya çıkmasının kökenlerini aramak da kimsenin aklına gelmez.

Neden gelmez? Çünkü öğrenmek istemiyorlar ya da öğreneceklerinden korkuyorlar. Sanıyorlar ki öğrenmeyince tarihte olanlar olmamış olacaktır.

Yavaş da olsa gelişme var yine de... Yirmi yıl önce burjuvazinin komünist partilerinden çıktığını söylediğiniz zaman garip karşılanırdı, şimdi genel olarak kabul ediliyor. Bu nasıl oldu; bunun merak edilmesi biraz daha zaman alacak, öyle görünüyor.

Çevirilerin artması ve sürekli yeni kitapların çıkması okur sayısının –ülke nüfusuna göre yetersiz olsa da- arttığını gösteriyor. Bu insanların büyük bölümü sadece okurdur ve bu bile ilerleme sayılır.

“Sadece okur” ile kastettiğim üretmemek anlamında değildir; düşünmemek anlamındadır. Kafa sürekli okunarak elde edilen bilgiyle doluyor ve bir çeşit çöplüğe dönüyor. Bilginin sınıflandırılması bulunmayınca farklı bilgilerin karşılaştırması da gerçekleşmiyor. Kafa dolu ama karmakarışıktır.

Okuyan insanların artması iyi olmakla birlikte sadece okumanın yeterli görülmesi iyi bir gelişme değildir. Adını hatırlamadığım bir yazar, “Fazla okumak da bir çeşit tembelliktir, insan düşünmeye az zaman ayırır” demişti. Böyle bile olsa okumayan bir toplumda okuma sayısının artması için iyidir demek gerekir.

Yazmak konusunda ise konuyu bilmek gerekli ama yeterli olmayan şarttır denilebilir. Konuyu bilirsiniz ama yazılı ve/veya sözlü olarak anlatamazsınız. Anlatamadığınız için de konuyu bildiğinizi sizden başka bilen olmaz. Konuyu gerçekten biliyor musunuz; bunun cevabı ancak anlatımla ortaya çıkar. Burada anlatım denildiğinde düzgün bir anlatımdan söz edilmektedir. Düzgün anlatım, biraz çabayla herkesin anlayabildiği anlatımdır. Anlayan kabul etmeyebilir ama anlamıştır.

Burada yazılı anlatımın kuralları ortaya çıkar.

Bilgiyi sınıflandırmak başka bir deyişle her şeyi birbirine katarak anlatmamak gerekir.

Görüş ileri sürmek kolaydır, zor olan bunu gerekçelendirmektir.

Anlatımda atlamalar yapmamak gerekir ama bu özellik çok sayıda kişide görülmektedir. Bir konudan söz ederken birdenbire başka bir konuya geçersiniz. Sonra tekrar geriye dönersiniz ve neden böyle yaptığınızı muhtemelen siz de bilmiyorsunuzdur.

Katıldığım değişik panellerde bunun örneklerine rastladım. Panelin konusu belli ama konuşmacı bir süre sonra başka konuya geçiyor, oradan da daha başkasına... Bunun başlıca nedeni, belirli bir konunun içinde kalarak yarım saat konuşmanın bile zor olmasıdır. Barut bitti ama konuşmak zorundasınız, o zaman başka konuya geçersiniz.

Bu insanlara bildiklerini iddia ettikleri bir konuda, konunun içinde kalarak bir saat konuşma süresi verin, zamanın yarısını bile dolduramazlar.

Sözlü ve yazılı anlatımda yapı kurmak önemlidir. Ana fikir nedir, bunu destekleyen yan fikirler nelerdir? Bunlar gerekçeleriyle birlikte sistematik olarak ifade edildiklerinde dinleyen ya da okuyan anlar. Görüşünüze katılmayabilir ama anlar ve dinledikleri ya da okuduklarının kendisine bir şeyler kattığını da kabul eder.

Bu anlatım, teorik bilginin yanı sıra ancak sürekli pratikle geliştirilebilir; başka bir deyişle teori ancak uygulanabildiği zaman gerçekten öğrenilmiş olur.